2. Autizmus - korai gyanújelek

Az autizmus korai jeleinek felismerésében a szülői aggodalmak komolyan vétele, a fejlődési sajátosságok megfigyelése és az időben megkezdett támogatás kulcsfontosságú.

Kockázatbecslés - Mit kérdezzek? Mire kell figyelni?

Anamnézis

- Aggódik a szülő?
- Van autista testvér?
- Ismert genetikai eltérés?
- Volt készségvesztés?
- Beszédfejlődés alakulása?
- Van viselkedési nehézség?

Kommunikáció

- Reagál a nevére?
- Követi mások tekintetét, mutatását?
- Rámutat arra, ami érdekli?
- Megosztja az örömét?
- Használ gesztusokat?
- Szokatlan a beszédhangsúlya?

Viselkedés

- Keresi a közös játékot?
- Van mintha-játék?
- Ismétel mozdulatokat?
- Szokatlan tárgyhasználó?
- Nehezen viseli a változást?
- Érzékeny hangokra, érintésre?
- Szokatlan ingerkereső?

Megnyugtató jelek

- életkornak megfelelő társas kapcsolódás;
- közös figyelem, örömmegosztás;
- spontán gesztusok, mutatás;
- változatos, életkornak megfelelő játék;
- fejlődő kommunikáció;
- nincs készségvesztés.

Egyetlen megnyugtató jel vagy negatív szűrés sem zárja ki az autizmust!

Fokozott figyelem kell

- következetlen válasz a névre;
- közös figyelem, mutatás hiánya;
- kevés spontán társas kezdeményezés;
- szokatlan beszédhasználat;
- repetitív mozgások, tárgyhasználat;
- szokatlan szenzoros reakciók;
- beszűkült érdeklődés, rugalmatlanság.

Haladéktalanul célzott kivizsgálás szükséges

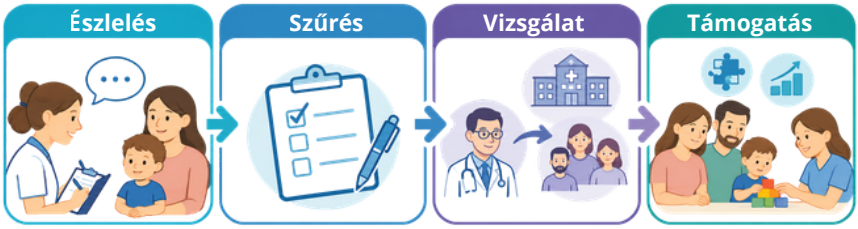
3 éves kor alatt a nyelvi és/vagy társas készségek elvesztése (regresszió) esetén – például korábban használt szavak, gesztusok vagy társas viselkedések eltűnésekor.

További kivizsgálás indokolt, ha:

- több területen tartós fejlődési eltérés észlelhető;
- a szülő következetesen fejlődési vagy viselkedési problémát jelez;
- pozitív az autizmusspecifikus szűrés;
- magas kockázatú gyermeknél gyanújelek jelentkeznek.

A kivizsgálás indításával nem szükséges megvárni a soron következő életkori szűrést.

Korai felismerés – Védőnői teendők

A szülői aggodalmak és a fejlődési sajátosságok feltárását szükség esetén életkornak megfelelő szűrés követi, amely nem jelent diagnózist. Gyanú esetén házi gyermekorvos bevonásával célzott kivizsgálás kezdeményezése, a család támogatása, a korai fejlesztés elősegítése és folyamatos állapotkövetés szükséges.

Mit mondjak? - Kulcsmondatok

- Az autizmus eltérő idegrendszeri fejlődésmenet, nem nevelési hiba.
- A szűrés gyanút jelezhet, diagnózist nem állít fel.
- A jó beszédkészség vagy szemkontaktus nem zárja ki az autizmust.
- Lányoknál az autizmus jelei kevésbé feltűnőek lehetnek.
- A védőoltások nem okoznak autizmust.
- A cél a gyermek szükségleteihez igazodó támogatás.

Ajánlott

- Szülői megfigyelések komolyan vétele
- Korai fejlesztés
- Bizonyítékokon alapuló támogatás
- Strukturált, kiszámítható környezet
- Vizuális napirend, kommunikációs támpontok
- Alternatív és augmentatív kommunikáció, ha indokolt
- Család támogatása, intézményi együttműködés

Nem ajánlott

- „Majd kinövi” típusú megnyugtatás
- A kivizsgálás indokolatlan halogatása
- Védőoltások elhagyása
- Keláció, holdingterápia
- Facilitált kommunikáció
- Hiperbarikus oxigénterápia autizmus kezelésére
- Indokolatlan megszorító diéták

Támogatási formák és eszközök

Fejlesztés

- ESDM – Korai fejlesztés
- EIBI – Intenzív viselkedésintervenció
- TEACCH – Strukturált oktatás

Kommunikáció

- AAK – Alternatív és augmentatív komm.
- PECS – Képcserés komm.
- Vizuális támpontok

Mindennapi támogatás

Vizuális napirend, szenzoros környezet alakítása, alvási és étkezési rutinok, átmenetek előkészítése

A támogatás kiválasztása szakértői felmérésen és a gyermek, valamint családja szükségletein alapuljon.

Mi kerüljön a dokumentációba?

Rögzítsd a szülői aggodalmakat, a fejlődéstörténet lényeges adatait, az észlelt kommunikációs, társas és viselkedési sajátosságokat. Jegyezd fel az esetleges készségvesztést, az alkalmazott szűrőeszközt és eredményét. Dokumentáld a szülő tájékoztatását, a továbbirányítást, annak eredményét, a javasolt támogatást és az utánkövetést.

Készült a Belügyminisztérium 002245 azonosítójú, „Az autizmusról/autizmusspektrum-zavarokról” című egészségügyi szakmai irányelve alapján.